

Utkast för Enköpings Klimatkontrakt 2030, version 2025/2026

Om detta dokument

Detta dokument är ett utkast till mall för Klimatkontrakt 2030 i version 2025/2026. Utformningen bygger på omfattande uppföljning, analys och dialog under våren.

Texterna i detta dokument är av två slag:

1. Texter i utkastform som är tänkta att ingå i det slutliga kontraktet: kapitel 1, 2, 3, 4; delvis gällande myndigheternas åtaganden samt Viable Cities åtaganden.

2. Vägledning för utveckling av kommunernas texter finns under respektive rubrik.

Denna är överstruken i grönt för tydlighet och kommer inte att ingå i det publicerade kontraktet.

Synpunkter är fortsatt välkomna på alla delar av texter och mallen som helhet.

Klimatkontrakt 2030

Mellan [kommun] och myndigheterna
Energimyndigheten, Formas, Naturvårdsverket,
Tillväxtverket, Trafikverket, Vinnova samt Viable Cities.
Version 2025/26

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
Klimatneutrala _____ 2030.....	3
1. Klimatkontrakt 2030	3
2. Syftet med Klimatkontrakt 2030	4
3. Gemensamt åtagande och partnerskap.....	5
3.1. Governance - fortsatt utveckling av styrning, ledning och policy.....	5
3.2. Klimatanalys och klimatberäkningar som grund för strategisk klimatstyrning	5
3.3. Finansiering av insatser och utveckling av nya finansieringsmodeller	5
4. Parter	6
5. Kommunens åtaganden	6
5.1. Klimatmål 2030.....	6
5.2. Klimatfärdplan 2030	7
5.3. Klimatinvesteringsplan 2030	7
5.4. Åtaganden med andra kommuner inom Klimatneutrala städer 2030	8
9. Myndigheternas åtagande	10
6.1. Policyutveckling för accelererad lokal omställning.....	11
6.2. Klimatanalys och klimatberäkning.....	11
6.3. Samordnande insatser kring finansiering	11
6.4. Verka för svenskt deltagande i europeiska initiativ.....	11
7. Viable Cities åtagande.....	11
7.1. Samordning Klimatkontrakt 2030.....	12
7.2. Policyutveckling för snabbare lokal omställning	12
7.3. Innovation, implementering och skalning	13
7.4. Samordning kring finansiering.....	13
7.5. Samspel med EU:s mission Klimatneutrala städer	13
Bilaga 1. Länkar till relevanta dokument	14
Bilaga 2. Omställningskartan	15

Klimatneutrala _____ 2030

1. Klimatkontrakt 2030

Klimatfrågan är vår tids största utmaning, med effekter på både lokal och global nivå. Dess genomgripande inverkan på vårt samhälle hotar livsvillkor och livskvalitet för nuvarande och framtida generationer. Den kräver att vi rustar våra samhällen för att såväl hantera effekterna av som motverka klimatförändringarna. Detta förutsätter i sin tur att vi utvecklar nya sätt att arbeta och samarbeta på som går över olika delar och mellan olika nivåer av samhället.

Missionen *Klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser* innebär att städer ska nå noll nettoutsläpp av växthusgaser med bibehållen eller ökad livskvalitet för invånarna. För att uppfylla detta behöver alla aktörer i samhället minska sin klimatpåverkan. Det förutsätter i sin tur arbete för rättvis omställning och medborgarnas deltagande, liksom för att stärka det svenska näringslivets konkurrenskraft genom klimatomställningen.

Arbetet med missionen är en del av ett större globalt åtagande. Det ligger i linje med genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i FN:s Agenda 2030, som också utgör en central utgångspunkt för många svenska städers klimat- och hållbarhetsarbete. Agenda 2030 kan ses som en genomförandeplan för Parisavtalet, vars kärna är åtaganden för klimatomställning.

Missionen är också i linje med nationella och europeiska mål. Den stödjer Sveriges miljömål och det klimatpolitiska ramverket med målet om att nå nettonollutsläpp av växthusgaser senast 2045, liksom EU:s målsättning om klimatneutralitet senast 2050 och EU:s mission om 100 klimatneutrala och smarta städer till 2030.

De svenska städer som deltar i detta arbete gör det inte ensamma. De är del av en växande global rörelse där städer i hela Europa och världen mobiliserar för att gemensamt accelerera klimatomställningen.

Klimatkontrakt 2030 är vårt gemensamma verktyg för att uppnå denna mission. Det är ett långsiktigt partnerskap mellan kommuner och staten. Svenska kommuner och samhällen mobiliserar i partnerskap på alla nivåer för snabbare omställning till klimatneutralitet och hållbarhet i Sverige, Europa och världen.

Parterna i Klimatkontrakt 2030 åtar sig att vara föregångare för en bredare och rättvis omställning genom att utveckla en mer ändamålsenlig samhällsstyrning med samverkan mellan aktörer på olika nivåer och i olika samhällssektorer. Gemensamt åstadkommer

signerade parter därmed en mobilisering från lokal till internationell nivå och ett systemskifte i riktning mot helhetstänkande och mer nätverksbaserad styrning och ledning.

I arbetet med Klimatkontrakt 2030 version 2025/26 deltar 48 kommuner – en kraftig ökning från de 23 som signerade kontraktet förra året. Bland dessa finns 10 nya pionjärstäder och 15 tvillingar som del av processen. Tillsammans driver vi en bredare och mer kraftfull mobilisering för klimatneutralitet. I syfte att förstärka sättet som vi tar tillvara kraften i att agera som många, innehåller också version 2025/26 gemensamma åtaganden mellan kommuner. Dessa åtaganden kompletterar det övergripande åtagande som alla signatörer av kontraktet i likhet med tidigare år gör.

2. Syftet med Klimatkontrakt 2030

Syftet med Klimatkontrakt 2030 är att påskynda städernas klimatomställning enligt Agenda 2030 och den uppsatta missionen, samtidigt som det förbättrar livskvaliteten för städernas invånare och stärker Sveriges konkurrenskraft inom klimatområdet. Att skriva under Klimatkontraktet innebär att anta en högre ambition för hållbar stadsutveckling än vad det nationella klimatpolitiska ramverket anger. Denna höga ambition förverkligas genom årliga steg för att främja hållbar stadsutveckling med fokus på rättvis klimatomställning, motståndskraft och social hållbarhet, för att skapa ett gott liv för alla inom planetens gränser.

Arbetet med klimatneutrala och hållbara städer 2030 innebär att signerande parter tillsammans samlar många krafter i samhället för att påskynda omställningen. Processen för Klimatkontrakt 2030 är en katalysator för nya samarbeten mellan kommuner och myndigheter, och stärker förutsättningarna för samverkan med näringsliv, akademi, forskningsinstitut, civilsamhällets organisationer samt invånare. Den binder samman olika nivåer inom samhällssystemet genom samverkan och partnerskap från lokal till global nivå.

Klimatkontrakt 2030 integreras i kommunernas och myndigheternas ordinarie arbete. Det fungerar som samlande dokument och process för städers mål, strategier, färdplaner och finansiering, samt identifierar gap i omställningen till klimatneutrala och hållbara städer med livskvalitet i fokus. Klimatkontraktet kan användas i olika sammanhang såsom:

- Överenskommelser med lokala aktörer, exempelvis i lokala klimatkontrakt.
- Dialoger med andra kommuner och på regional nivå; i regionala utvecklingsstrategier (RUS) och regionala tillväxtmedel.
- Underlag för kommunala initiativ med nationell finansiering från Formas, Energimyndigheten, Vinnova, Tillväxtverket, Trafikverket och Naturvårdsverket.
- Europeisk finansiering från Horizon Europe, ERUF, European Urban Initiative, URBACT med flera.
- Kommunens internationella kontakter och strategi i samverkan med näringsliv, akademi och civilsamhälle.

Sammantaget ger Klimatkontrakt 2030 Sverige och svenska städer goda förutsättningar att vara internationella föregångare i städers klimatomställning.

3. Gemensamt åtagande och partnerskap

Klimatkontrakt 2030 vilar på ett gemensamt åtagande och partnerskap mellan kommuner, myndigheter och Viable Cities, med målet att nå klimatneutrala och hållbara städer senast 2030. Detta innebär att alla parter aktivt bidrar till att utveckla och pröva nya sätt att styra, leda och samverka – med aktörer på alla nivåer i samhället.

Att tillsammans lära och innovera, samt hitta nya former för att göra, dela och skala, är en grundläggande princip för allt arbete i programmet. Det stärker också parternas roll som motorer och innovationsnav för omställningen. Viktiga forum för detta är mötesplatser och initiativ som Transition Lab Forum, Klimatfrukostar och Glo och sno. Alla signerande aktörer åtar sig därför att bidra och samskapa på dessa.

Som en del av det gemensamma åtagandet har parterna identifierat tre centrala utvecklingsprocesser. Dessa processer är gemensamma för samtliga signerande parter och uttrycks gemensamt här i kontraktets inledning, för att sedan konkretiseras i varje parts eget arbete och förstärkas genom de nya gemensamma åtagandena mellan kommunerna i syfte att tydliggöra lokala prioriteringar, ansvar och genomförandekraft.

3.1. Governance - fortsatt utveckling av styrning, ledning och policy

Inom denna process åtar sig parterna att utveckla och förstärka kopplingen till aktörernas ordinarie verksamhets- och budgetprocesser, samt att integrera strategier och processer för digitalisering, social hållbarhet och klimatanpassning med omställningsarbetet. En central del är att analysera och verka för att hindrande regleringar och styrmodeller åtgärdas, samt att möjligheter till policy som kan accelerera omställningsarbetet utvecklas. För att klimatomställningen ska vara hållbar ur ett bredare perspektiv eftersträvar parterna insatser som skapar såväl miljömässig, social som ekonomisk nytta samt bidrar till en ökad robusthet och motståndskraft i samhället. Eftersom allas medverkan behövs för att uppfylla missionen är arbetet med den lokala omställningsarenan centralt för gemensam utveckling och lärande.

3.2. Klimatanalys och klimatberäkningar som grund för strategisk klimatstyrning

Inom denna process åtar sig parterna att utveckla tillgången på och insamling av data samt strukturer, metoder och kompetens för klimatanalys och klimatberäkningar. Detta innefattar identifiering av good practice för klimatberäkningar till grund för styrning och ledning av klimatomställningsarbetet.

3.3. Finansiering av insatser och utveckling av nya finansieringsmodeller

Inom denna process åtar sig parterna att utveckla strukturerna för finansiering av omställningen till klimatneutrala och hållbara städer. Detta innefattar utveckling av klimatinvesteringsplaner för den lokala omställningen, inklusive former för hur olika

finansieringskällor från offentliga aktörer på olika förvaltningsnivåer, privata aktörer i näringsliv och civilsamhälle samt europeiska initiativ kan kombineras för att påskynda nödvändiga investeringar. Frågan om hållbar offentlig upphandling för lokal omställning är central och inkluderad i detta.

4. Parter

Parter i Klimatkontrakt 2030 är:

- Enköpings kommun
- Myndigheterna: Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Naturvårdsverket, Statens Energimyndighet (Energimyndigheten), Tillväxtverket, Trafikverket och Verket för innovationssystem (Vinnova).
- Strategiska innovationsprogrammet Viable Cities¹.

5. Kommunens åtaganden

Enköpings kommun åtar sig att delta i partnerskapet Klimatneutrala städer 2030 för att påskynda klimatomställningen genom gemensamma insatser och kunskapsutbyte. Vi ska minska vår klimatpåverkan lokalt, regionalt, nationellt och globalt, bidra med engagemang och erfarenheter samt utveckla strukturer som möjliggör systematiska och genomförbara förändringar – både i Enköping och i det bredare omställningsarbetet.

5.1. Klimatmål 2030

Enköpings klimatmål utgår från kommunfullmäktiges övergripande åtagande att bidra till Agenda 2030, särskilt *mål 3 – Hälsa, mål 11 – Hållbara städer och samhällen samt mål 13 – Bekämpa klimatförändringarna*. Genom att nå klimatneutralitet konkretiserar vi detta åtagande i praktisk handling, både inom den egna organisationen och i hela samhället.

För att Enköpings kommun ska kunna uppnå målen om klimatneutralitet till 2030 (kommunkoncernen) och 2040 (territoriellt) återstår ett antal kritiska gap i nuläget:

1. **Data och uppföljning:** Det finns behov av förbättrad datainsamling, särskilt för scope 3-utsläpp och indirekta effekter. Uppföljning av åtgärdernas klimatpåverkan behöver förstärkas.
2. **Styrning och uppföljning:** Klimatmål, åtgärder och resurser är ännu inte fullt integrerade i kommunens ordinarie styrning. För att få verkligt genomslag behöver klimatmålen genomsyra hela styrkedjan – från budget och verksamhetsplanering till upphandling och inköpsprocesser.

¹ Viable Cities är ett strategiskt innovationsprogram som finansieras av Energimyndigheten, Vinnova och Formas. Programmet har en löptid från 2017 till 2030 och har cirka 130 medlemmar, Värddorganisation är KTH.

3. **Ekonomisk kapacitet:** Kommunen saknar i dag tydliga modeller för att väga in klimatnytta i ekonomiska beslut. Det innebär att prioriteringar och investeringar riskerar att inte styras mot största möjliga klimatnytta.
4. **Resursfördelning och incitament:** Många klimatåtgärder konkurrerar med andra investeringsbehov och saknar i nuläget tydlig prioritet i beslutsprocesser.
5. **Kapacitet i driftbudgetar:** Det finns i dag en brist på resurser i driftbudgetarna. Utan tillräcklig driftkapacitet riskerar investeringar att försenas eller utebli, och tempot i klimatarbetet bromsas.
6. **Beteendeförändring:** För att nå utsläppsmålen krävs ett omfattande skifte i resvanor, konsumtionsmönster och energianvändning – vilket förutsätter både kommunikation, incitament och nya uppdaterade tjänster.
7. **Samverkan och kapacitet:** För att lyckas krävs förstärkt tvärfunktionell samverkan med tydligt ansvar, mandat och resurser. Det innebär att förvaltningar, bolag och externa aktörer behöver avsätta tid, bygga kompetens och få stöd i styrningen för att kunna samverka på riktigt.

Under hösten 2025 planeras en ny klimatstrategi att läggas fram för beslut i kommunfullmäktige. Strategin är ett viktigt steg för att formalisera och konkretisera kommunens klimatmål och förväntas bli en central del i styrningen av klimatarbetet framåt. Det nuvarande klimatarbetet utgår därför från de föreslagna målnivåer som tagits fram inom ramen för klimatstrategiprocessen – i nära samspel med kommunens arbete i ClimateView, årliga koldioxidbudgetar och underlag från Viable Cities.

Genom kommunens koldioxidbudget, framtagen med stöd av Klimatsekretariatet och analyser i ClimateView, har Enköping beräknat en ambitionsnivå på minst 17,6 % årlig utsläppsminskning (med basår 2024). Detta motsvarar en lokal minskningstakt som är i linje med Parisavtalet.

Enköpings klimatfärdplan bygger på två kompletterande målnivåer:

- Kommunkoncernen ska vara klimatneutral till år 2030 – ett mål som omfattar kommunens egna verksamheter, bolag och inköp.
- Hela kommunen territoriellt (geografiskt) ska nå klimatneutralitet senast år 2040, vilket omfattar alla utsläpp inom kommunens geografiska gränser.

För att nå målet om klimatneutralitet till 2030 fokuserar Enköpings kommun på tre prioriterade utsläppsområden enligt den internationella GHG-protokollstandarden (*Greenhouse Gas Protocol*):

Scope 1 – Egna utsläpp:

Kommunen åtar sig att minska utsläpp från egna fordon, byggnader och anläggningar genom omställning till fossilfria fordon och arbetsmaskiner, energieffektivisering i kommunala fastigheter samt förbättrad logistik och planering för att minska den körda sträckan.

Scope 2 – Inköpt energi:

Kommunen åtar sig att reducera utsläpp från köpt el och värme genom energieffektivisering av befintliga byggnader och anläggningar, installation av solceller och andra småskaliga förnybara energilösningar, övergång till leverantörer som erbjuder 100 % förnybara energikällor, optimering av drift- och styrsystem för uppvärmning, kyla och ventilation, införande av energilagringssystem, utfasning av fossilbaserad fjärrvärme eller oljepannor samt att undersöka möjligheter till energidelning eller lokala energigemenskaper.

Scope 3 – Indirekta utsläpp:

Kommunen åtar sig att begränsa utsläpp från upphandlingar, byggprojekt, livsmedel, tjänsteresor och varutransporter genom att ställa klimatkrav i upphandling, främja cirkulär resursanvändning såsom återbruk av byggmaterial och cirkulär masshantering, använda livscykelanalyser (LCA) och klimatberäkningar i byggprojekt, öka andelen växtbaserade måltider, minska matsvinn, prioritera lokala och säsongsanpassade råvaror, öka andelen resfria och resesnåla möten, införa mobilitetsstyrning, främja cykel och kollektivtrafik för tjänsteresor, skydda och återställa naturmiljöer som binder kol och stärker biologisk mångfald samt genomföra utbildningsinsatser som ökar kunskap och engagemang för hållbar konsumtion.

Multipla nyttor genom klimatarbetet

Utöver minskade utsläpp strävar Enköpings kommun efter att uppnå flera positiva effekter – för både samhället och den egna organisationen. Klimatarbetet ska bidra till:

För samhället i stort:

- Bättre folkhälsa genom ökad cykling, gång och hållbara måltider
- Effektivare resursanvändning och minskade kostnader i offentliga system
- Starkare lokal ekonomi och kompetensförsörjning inom framtidens klimatsmarta branscher
- Ökad attraktionskraft som boende- och etableringsort
- Minskad sårbarhet och stärkt beredskap för extremväder och klimatrelaterade kriser

För kommunorganisationen:

- Tydligare styrning och måluppföljning som stärker verksamhetsutvecklingen
- Stärkt tvärfunktionell samverkan mellan förvaltningar och bolag
- Ökad innovationsförmåga genom att utveckla befintliga arbetssätt eller arbeta på ett nytt sätt, tekniker och partnerskap
- Kompetenshöjning och ökat engagemang i organisationen
- Högre kvalitet och transparens i beslutsunderlag, särskilt genom användning av klimatdata och konsekvensbedömningar
- Bättre förutsättningar att attrahera extern finansiering genom ett strukturerat och måldrivet klimatarbete

5.2. Klimatfärdplan 2030

Enköpings klimatfärdplan 2030 är den samlade strukturen för att styra, planera och genomföra kommunens klimatomställning. Den har tagits fram inom ramen för *Klimatneutrala Enköping* – kommunens satsning för att nå klimatneutralitet genom tvärsektoriell samverkan och strategiskt utvecklingsarbete fram till 2030. Färdplanen består av flera integrerade processdelar som tillsammans ska bidra till att minska utsläppen med 17,6 % per år och stärka samhällets resiliens.

Färdplanen består av flera pusselbitar som hänger ihop:

- **Koldioxidbudget** – visar hur snabbt utsläppen måste minska.
- **Klimatstrategi** – sätter målen och riktningen (läggs fram för beslut 2025).
- **Strategisk handlingsplan** – visar vilka åtgärder som ska genomföras (läggs fram för beslut 2025).
- **Energiplan** – hur vi ställer om till förnybar och effektiv energi. (under framtagande)
- **Klimatanpassningsplan** – hur vi gör kommunen mer robust mot klimatförändringar (förstudie pågår).
- **Klimatinvesteringsplan** – hur vi ska styra resurser och investeringar mot störst klimatnytta (planerad som åtgärdsområde i ovan klimatstrategi).
- **Uppföljningsstruktur** – hur vi följer upp, mäter och rapporterar framstegen (under utveckling).

Färdplanen leds tvärfunktionellt inom kommunen och utvecklas i nära samverkan mellan förvaltningar, bolag och externa aktörer. Arbetet vilar på de strategiska utvecklingsområden som formulerats i arbetet med den kommande, ännu ej beslutade, klimatstrategin och i kommunens omställningsarena. Strategin föreslår nio utvecklingsområden som vägleder hela klimatarbetet:

1. Hållbara transporter och mobilitet
2. Hållbar och lokal energi
3. Kolinbindning
4. Cirkulär samhällsplanering och byggande
5. Ledarskap som driver klimatomställningen
6. Långsiktig hållbar finansiering
7. Hållbara inköp
8. Digital omställning
9. Engagerande och inkluderande kommunikation

Föreslagna prioriterade insatser i färdplanen inkluderar:

- Datadrivet arbetssätt via ClimateView
- Implementering av klimatstrategin i styrning och verksamhetsplanering
- Klimatstyrning i budget, investering och upphandling
- Ny energiplan och klimatanpassningsplan
- Elektrifiering och klimatsmart mobilitet

- Skärpta klimatkrav i planering, bygg, förvaltning, drift och exploatering
- Cirkulära och hållbara lösningar i inköp- och upphandling samt inom bygg- och anläggning
- Kompetenshöjning och förändringskommunikation
- Samverkan genom lokal omställningsarena med näringslivet

Målet är att hela klimatfärdplanen ska vara integrerad i kommunens ordinarie processer senast 2030. Färdplanen fungerar som stöd för politisk prioritering och verksamhetsplanering. Det är genom kommunfullmäktiges och nämndernas styrdokument – exempelvis årsplan, nämndplaner, verksamhetsplaner och budget – som de konkreta åtgärderna fastställs. Klimatstrategin är vägledande underlag som möjliggör samordning, prioritering och uppföljning i kommunens ordinarie processer.

5.3. Klimatinvesteringsplan 2030

Förutsatt att klimatstrategin antas, planeras arbetet med klimatinvesteringar att starta under 2026. (*Klimatstrategins utvecklingsområde 6 "Långsiktig hållbar finansiering"*). Syftet är att stärka kopplingen mellan mål, åtgärder och resurstilldelning – både inom driftbudget och investeringsplanering – och därigenom ge klimatarbetet bättre förutsättningar att integreras i kommunens ekonomistyrning.

Arbetet omfattar framtagandet av en klimatinvesteringsplan, utveckling av riktlinjer för klimatstyrda investeringar och utforskning av externa finansieringskällor såsom gröna lån, statliga stöd och EU-program. Genom att successivt bygga upp ett klimatfinansierat ramverk skapas bättre möjligheter att identifiera, prioritera och genomföra åtgärder med hög klimatnytta – samtidigt som resurser används effektivt och långsiktigt hållbart.

För att säkerställa genomförandet av denna plan krävs även att staten och relevanta myndigheter bidrar med långsiktiga finansieringslösningar. Det kan handla om riktade klimatinvesteringsbidrag, förmånliga finansieringsvillkor samt regelverk som gynnar investeringar med hög klimatnytta.

De viktigaste strategiska behoven gäller:

1. Identifiera och prioritera åtgärder med hög klimatnytta – för att maximera utsläppsminskning per investerad krona, inom ramen för den strategiska riktning och de ekonomiska ramar som politiken beslutar om.
2. Utveckla processer för klimatstyrda investeringsbeslut – som integrerar klimatpåverkan och långsiktig hållbarhet i ekonomiska beslutsunderlag.
3. Stärka samverkan mellan ekonomi-, inköp, miljö- och teknikfunktioner – så att investeringar kan planeras, bedömas och följas upp gemensamt och tvärfunktionellt.

Befintlig kapacitet och gap

Det finns idag en brist på struktur och transparens kring hur klimatrelaterade investeringar identifieras, prioriteras och följs upp i den ordinarie styrningen. Det innebär att viktiga investeringar riskerar att utebli eller fördröjas, särskilt i ett ekonomiskt pressat läge. Arbetet med klimatinvesteringar behöver därför ses som en integrerad del av kommunens styrning – inte som ett sidospår. Samma sak gäller för upphandling och inköp, som är en avgörande del i hur resurser används och där klimatstyrningen behöver bli tydligare för att kommunen ska nå sina mål.

5.4. Åtaganden med andra kommuner inom Klimatneutrala städer 2030

För att accelerera omställningen till en klimatneutral och hållbar framtid, deltar Enköpings kommun aktivt i det gemensamma åtagandet mellan kommuner, myndigheter och Viable Cities. Genom att samverka med andra städer skapar vi kraft, legitimitet och lärande – och möjliggör utveckling av skalbara arbetssätt som stärker hela omställningssystemet.

Enköping åtar sig att:

Åtagande 1: Styrning och ledning

Vi åtar oss att stärka styrning och ledning för att möjliggöra systemförändrande klimatomställning och effektivt resursutnyttjande. Prioriterade insatser rör governance, uppföljning och lärande. Arbetet ligger i linje med vissa av de föreslagna strategiska utvecklingsområden som lyfts fram i den kommande klimatstrategin. Prioriterade åtgärder är

- Utforska hur klimatkompetens och praktisk erfarenhet kan lyftas fram som en merit vid rekrytering till strategiska roller.
- Pröva hur klimatstrategiska mål kan integreras i kommunens samhällsbyggnad och utveckling – till exempel i översiktsplaner, detaljplaner, markanvisningsavtal och exploateringskalkyler.
- Undersöka möjligheter för att klimat- och resurseffekter systematiskt ska kunna vägas in i planbeslut.
- Utvärdera hur kommunens markanvändning och parkeringsytor kan bidra till klimatsmarta lösningar.
- Undersöka hur strategisk markanvändning kan bidra till hållbar energiförsörjning, mobilitet och kolinbindning.
- Fördjupa arbetet med en gemensam kommunikationsstrategi för klimatomställningen inom kommunorganisationen.
- Stärka den interna planeringen för resvanor och transporter, till exempel genom arbetet med gröna resplaner och mobilitetsstyrning.
- Ta del av nationella vägledningar och verktyg, som SKR:s "Vägledning för hållbart byggande", i syfte att stödja utvecklingen av lokala tillämpningar.
- Ta fram en plan för mobilitetsåtgärder och beteendeförändring som en del av vår stadsutveckling.

- Utforska digitala lösningar för att följa upp och effektivisera energianvändningen i fastighetsbeståndet.

Åtagande 2: Datainsamling, klimatanalys och klimatberäkningar

Vi åtar oss att samordna och utveckla vårt arbete med data, analys och klimatberäkningar för att bättre styra och följa upp klimatomställningen – och bidra till en gemensam nationell kapacitet. Arbetet ligger i linje med vissa av de föreslagna strategiska utvecklingsområden som lyfts fram i den kommande klimatstrategin. Prioriterade åtgärder är:

- Utveckla arbetssätt för att använda klimatkalkyler och koldioxidbudgetar som stöd i samhällsbyggnadsprocessen, till exempel vid exploateringsprojekt och i olika planeringsskeden.
- Att utforska metoder för miljöspendanalys som stöd för strategisk resursanvändning.
- Att ta fram underlag för klimat- och livscykelberäkningar i bygg- och anläggningsprojekt.
- Att arbeta fram rutiner för att inkludera klimatdata och klimatpåverkan i beslutsunderlag.
- Att stärka uppföljningen av klimat- och resurseffekter i kommunens planeringsbeslut.

Åtagande 3: Finansiering och investeringar

Vi åtar oss att förstärka vårt arbete med att finansiera klimatomställningen – genom att styra resurser mot åtgärder med hög klimatnytta och utveckla gemensamma principer för hur investeringar och upphandlingar ska prioriteras. För att lyckas behöver klimatmål integreras i hela ekonomi-, upphandlings- och budgetprocessen så att klimatpåverkan och klimatnytta blir en självklar del av alla beslut. Dessa insatser återfinns som ett samlat utvecklingsområde i den föreslagna klimatstrategin. Prioriterade åtgärder är:

- utveckla modeller som väger in klimatmål och klimatnytta i ekonomiska beslutsprocesser, inklusive drift- och underhållskostnader över tid,
- Initiera arbetet med en klimatinvesteringsplan/klimatfinansieringsplan som tydliggör kostnader, ansvarsfördelning och samlade klimat- och samhällsnyttor,
- utforska möjligheterna att införa riktlinjer för användning av gröna lån och andra styrande finansieringsverktyg.
- Initiera och bygga upp organisatorisk förmåga att arbeta med extern finansiering – genom att stötta verksamheterna i att identifiera, söka och administrera gröna lån, statliga stöd och EU-program, som ett steg i att successivt växla upp finansieringen de kommande åren.

Åtagande 4: Upphandling och inköp som strategiskt verktyg

Vi åtar oss att utveckla upphandling och inköp som strategiska verktyg i klimatomställningen. Upphandling och inköp är en central del av kommunens styrning och ledning, och ska därför vara fullt integrerade i den övergripande klimatstyrningen. Dessa inriktningar är direkt hämtade från det föreslagna klimatstrategiska arbetet. Prioriterade åtgärder är:

- Fördjupa arbetet med klimatstyrd kravställning och strategisk uppföljning
- Utveckla policyramverk, stödstrukturer och arbetsrutiner som underlättar för inköp med låg klimatpåverkan.
- Öka användningen av livscykelanalyser och klimatkalkyler i upphandling – med särskilt fokus på bygg, energi och transporter där utsläppen är som störst, men med möjlighet att successivt bredda till fler områden.
- Initiera stärkt intern samverkan och kompetens inom hållbara inköp
- Utforska cirkulära affärsmodeller och metoder för att minska klimatpåverkan – med särskilt fokus på livsmedel och transporter, men med möjlighet att successivt bredda till fler områden.

Fördjupat samarbete mellan kommuner inom prioriterade tematiska områden

Vi välkomnar möjligheten att samverka med andra kommuner inom följande prioriterade områden, i syfte att identifiera gemensamma utmaningar, lösningar och skalbara arbetssätt. Dessa områden ligger i linje med föreslagna strategiska utvecklingsområden som lyfts fram i den kommande klimatstrategin.

1. **Transport och mobilitet** - Framtidens mobilitetssystem, med fokus på elektrifiering, planeringsinnovation och beteendeförändring. Strategisk markanvändning för hållbar mobilitet, Mobilitetsindex för planering och markstyrning.
2. **Energi** - Framtidens energisystem – decentraliserade, digitala och lokalt förankrade. Energigemenskaper och lokal elproduktion. Energieffektivisering med smart teknik. Effektflexibilitet i kommunala byggnader. Markanvändning för energiproduktion och lagring
3. **Hållbara och klimatsmarta inköp** - Klimatstyrd kravställning och uppföljning. Livscykelberäkningar och miljöspendanalyser. Intern styrning och kompetensstöd. Cirkulära affärsmodeller i upphandling.
4. **Cirkulär och klimatsmart samhällsplanering och byggande** - Klimatintelligent planeringsstrategi. Klimatkalkyler i planprocesser, Klimatstyrd portföljstyrning av exploateringsprojekten. Multifunktionell markanvändning (mobilitet, energi, robusthet). Livscykelanalyser och klimatkrav i upphandling. Digitala verktyg för klimatstyrning. Klimatsmarta tekniska handböcker.
5. **Jordbruk, kompletterande och kompenserande åtgärder** - Vi vill utforska hur kommunal mark, i samverkan med andra markägare och med stöd av digitala verktyg, kan bidra till kolinlagring och klimatanpassning genom mångbruk, återvätning och grön infrastruktur – och hur detta kan integreras i fysisk planering och kompensationsmodeller.
6. **Näringslivets omställning – kommunens roll** - Lokala klimatkontrakt och innovationspartnerskap, användning av markpolitik och upphandling som verktyg, rådgivning och samverkan med näringslivet samt utforskning av branschgemensamma externa omställningsarenor – där kommunen deltar men där branschen/klustren själva utvecklar finansieringslösningar, t.ex. genom medlemskap eller gemensamma avgifter.

6. Myndigheternas åtagande

Genom detta kontrakt åtar sig myndigheterna att samverka sinsemellan och vara en aktiv samtalspartner i det lokala arbetet i de medverkande städerna samt med Viable Cities inom ramen för Klimatkontrakt 2030.

Syftet med myndigheternas åtaganden är att bidra till att stärka städernas omställningsförmåga och underlätta implementering och uppskalning av hållbara lösningar som också bidrar till ökad livskvalitet, nu och i framtiden.

Myndigheterna som är parter i Klimatkontrakt 2030 åtar sig att löpande utveckla samordningen kring sina insatser inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning för att skapa bättre framförhållning samt utveckla formerna för dialog med, och samlad information till, städerna.

Åtagandet innebär vidare att utveckla arbetssätt som identifierar synergier och främjar myndigheternas förmåga till kollektivt och kontinuerligt lärande med fokus på lokal och regional hållbar omställning. Det omfattar myndigheternas medverkan i Transition Labs och på andra samverkansarenor som Viable Cities faciliterar.

Myndigheterna avser att genomföra insatser i enlighet med det gemensamma åtagande i kapitel 3 och myndigheternas åtaganden enligt nedan. I detta utgör Rådet för levande städer ett viktigt ramverk och strategiskt forum för en bred myndighetssamverkan, där insatserna på operativ nivå initieras av:

- åtagandena i Klimatkontrakt 2030.
- den nationella strategin för levande och trygga städer (Skr. 2024/25:96).
- det nationella kunskapsstödet med namnet Svensk modell för hållbar urban utveckling inom ramen för EU:s regionala utvecklingsfond
- andra identifierade områden och regeringsuppdrag.

6.1. Policyutveckling för accelererad lokal omställning

Tillsammans med kommunerna arbetar myndigheterna för att identifiera och bidra till utvecklingen mot mer ändamålsenliga regelverk och andra styrmedel för hållbar stadsutveckling och klimatomställning samt öka förståelse och kunskap om befintliga regelverk. Med kommunernas identifierade utvecklingsbehov i en accelererad klimatomställning som fokus, ska processen fortsatt och långsiktigt bygga på proaktiv dialog och ömsesidigt lärande.

6.2. Klimatanalys och klimatberäkning

Under utveckling

6.3. Samordnande insatser kring finansiering

Myndigheterna åtar sig att, utifrån identifierade behov hos kommunerna, fortsatt koordinera, underlätta och skapa en samlad bild av finansiella stöd, uppdrag och satsningar som rör hållbara städer och samhällens utveckling. Syftet med åtagandet är att tillhandahålla ändamålsenlig information om olika finansieringsmöjligheter och stöd. Insatserna inkluderar även att tillsammans utforska behov och utveckla nya typer av insatsformer för städers omställning.

6.4. Verka för svenskt deltagande i europeiska initiativ

Myndigheterna är aktiva deltagare i flera olika europeiska initiativ kring utvecklingen av hållbara städer och samhällen. Detta inkluderar att bidra till utformningen av utlysningar och aktiviteter inom initiativen, bland annat utifrån dialog med städerna i Klimatkontrakt 2030. Vidare ingår att informera om möjligheter till finansiering och samarbeten på europeisk nivå samt att stödja de städer som ansluter sig till EU:s Cities Mission om 100 klimatneutrala städer 2030.

7. Viable Cities åtagande

Med målet att skapa förutsättningar för ett gott liv för alla inom planetens gränser genomförs det strategiska Innovationsprogrammet Viable Cities i nära samarbete med olika aktörer för att påskynda omställningen till klimatneutrala städer år 2030. Detta är en central del av Sveriges åtagande att uppnå målen i Agenda 2030 och Parisavtalet. Programmet strävar efter att vara ledande i att stödja städernas omställning på nationell, europeisk och global nivå genom att använda missionen som ett verktyg.

Inom ramen för Viable Cities som ett strategiskt innovationsprogram kommer följande att prioriteras:

7.1. Samordning Klimatkontrakt 2030

Det pågår en allt snabbare mobilisering kring omställningen både lokalt, nationellt och internationellt, där Klimatkontrakt 2030 fungerar som viktigt verktyg. För att effektivisera och skala upp arbetet krävs god samordning och kontinuerlig utveckling av kontrakten. Detta inkluderar att bredda, replikera och prioritera åtgärder samt att effektivisera dialogen mellan alla inblandade aktörer.

Viable Cities programkontor har etablerat och utvecklar kontinuerligt en samordningsfunktion för Klimatkontrakt 2030 i Sverige. Syftet är att löpande stödja processen med klimatkontrakt, där myndigheter, kommuner och andra relevanta aktörer utvecklar och skärper sina åtaganden steg för steg. Samtidigt fokuseras det på att implementera och skala upp åtgärder för att påskynda omställningen.

Samordningsfunktionen stödjer aktörerna i att gemensamt stärka sin förmåga att gå från teori till praktisk implementering av klimatåtgärder. Målet är att ta Klimatkontrakt 2030 till nästa

nivå både lokalt, nationellt och internationellt. Ett viktigt steg i årets kontrakt är införandet av gemensamma åtaganden mellan kommuner (se avsnitt 5.2). Samordningsfunktionen kommer att facilitera uppstarten av det gemensamma arbetet med att implementera dessa åtaganden.

Vidare driver och utvecklar samordningsfunktionen uppföljningen av utvecklingen i det lokala omställningsarbetet. Detta arbete sker i samverkan med andra aktörer på nationell nivå och med arbetet som sker på europeisk nivå inom NetZeroCities.

Funktionen ska också bidra till att öka kunskapen och skapa bättre förutsättningar för kommuner och andra aktörer att dra nytta av och utveckla arbetssätt för att integrera de omfattande policypaketet på EU-nivå, som exempelvis Fit for 55 och taxonomiförordningen för hållbara investeringar, på lokal nivå.

7.2. Policyutveckling för snabbare lokal omställning

Detta åtagande är kopplat till myndigheternas engagemang (se avsnitt 6.1.) och de behov som synliggörs genom klimatkontrakten, inte minst genom de nya gemensamma åtaganden som antas som en del av klimatkontraktet (se avsnitt 5.4).

Viable Cities avser fortsatt vara en mobiliserande aktör inom smart policyutveckling och regelverk för att stödja städernas klimatomställning. Det innefattar bland annat att ge kommuner bättre överblick över gällande och framtida svensk och europeisk lagstiftning, regler och normer som är relevanta för klimatomställningen, till exempel policypaketet Fit for 55.

Viable Cities åtagande innefattar också att erbjuda processtöd att förändra regelverk och normer för att praktiskt underlätta klimatomställningen.

7.3. Innovation, implementering och skalning

Viable Cities avser utveckla sin roll som föregångare och intermediär för att stärka de koordinerande, mobiliserande och faciliterande insatserna i det framväxande ekosystemet för att uppnå missionen om Klimatneutrala städer med ett gott liv för alla inom planetens gränser. För att tillgängliggöra kompetensnätverk och processtöd som kan underlätta för kommuner att implementera och skala innovation som snabbar på klimatomställningen samverkar Viable Cities med andra strategiska innovationsprogram och Impact Innovation-program inom utvecklingen av Klimatkontrakt 2030, liksom med aktörer som Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Klimatkommunerna inom initiativet Klimatkonkurrenskraft samt Fossilfritt Sverige. Inom digitalisering för klimatomställning kommer samarbetet med Internetstiftelsen och Urban Twin Transition Centre att fortsätta utvecklas.

7.4. Samordning kring finansiering

Viable Cities kommer att stödja kommunernas behov av finansiering för klimatomställning och främja samarbete och synergier mellan myndigheter och andra aktörer som finansierar klimatomställning och hållbar stadsutveckling.

- Viable Cities kommer tillsammans *med städerna* att fortsätta arbeta med utvecklade former för finansiering kopplat till Klimatkontrakt 2030 inom satsningen Klimatneutrala städer 2030 och de sex myndigheterna som är involverade i detta.
- Viable Cities kommer tillsammans *med myndigheterna* att utveckla arbetet inom samordnad finansiering genom olika insatser som pågår inom området hållbar stadsutveckling, se 6.3 Samordnad finansiering.
- Viable Cities arbetar vidare med att utveckla former för klimatinvesteringsplaner för städer med sikte på att stödja samtliga städer i satsningen Klimatneutrala städer 2030 samt som en del i det internationella arbetet med missionen och tillgängliggöra insikter och verktyg för många fler.

7.5. Samspel med EU:s mission Klimatneutrala städer

Viable Cities samverkar nära med de stödstrukturer som byggs upp kring EU:s mission om klimatneutrala städer 2030 – såväl i plattformen för genomförande av missionen, NetZeroCities, som i CapaCITIES, som syftar till att bygga nationella plattformar likt Viable Cities i fler länder.

Viable Cities är också en aktiv part i det europeiska partnerskapsprogrammet Driving Urban Transitions (DUT) och deltar i diskussionen på EU-nivå om närmare samverkan och synergier med syster-missionen om klimatanpassning (Adaptation to Climate Change), samt med satsningen New European Bauhaus.

Bilaga 1. Länkar till relevanta dokument

Här lägger ni in länkar till de mest relevanta dokumenten i relation till Klimatkontrakt 2030 för Enköping

Relevanta dokument:

- Avsiktsförklaring Klimatkontrakt – Viable Cities
- Klimatkontrakt 2021
- Klimatkontrakt 2022
- Klimatkontrakt 2023
- Klimatkontrakt 2024
- Hållbarhetspolicy
- Beslut FAS 3 Klimatneutrala Enköping
- Hållbarhetslöfte hållbar samhällsutveckling
- Hållbarhetslöfte för minskad klimatpåverkan
- Hållbarhetslöfte Vatten
- Hållbarhetslöfte biologisk mångfald
- Översiktsplan2040
- Inköps- och upphandlingspolicy för Enköpings kommun

Bilaga 2. Omställningskartan

Omställningskartan är en visuell vägledning för städernas omställning till klimatneutralitet. Kartan bygger på lärdomar från bland annat från Viable Cities och har utvecklats inom NetZeroCities för att stödja ett transformativt arbetssätt. Kartan vägleder städer utifrån deras unika startpunkt, mål och lokala förutsättningar.

En central del i kartan är att skapa en omställningsarena som samlar ett ekosystem aktörer från offentlig sektor, näringsliv, akademi och civilsamhället för att tillsammans med dessa samskapa och genomföra en portfölj av åtgärder. Arbetet inom omställningsarenan är iterativt och lärande, vilket innebär att, nya aktörer tillkommer efterhand, strategier och planer justeras och förbättras kontinuerligt.

Genom att testa, reflektera och successivt integrera effektiva lösningar och arbetssätt kan dessa formas till att bli det nya normala. Ett centralt verktyg i den långsiktiga omställningsprocessen är Klimatkontrakt 2030, som därför i kartan löper längs hela processen.

Klimatkontraktet tydliggör åtaganden, handlingsplaner och investeringsplaner som revideras steg för steg. Genom klimatkontraktet förbinder sig alla parter att stegvis stärka sitt engagemang och samarbeta över sektorsgränser för att påskynda klimatomställningen. Omställningskartan visar på att arbetet över tid förstärker städernas förmåga att nå klimatneutralitet.

